

**NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
ÁLLAMTUDOMÁNYI ÉS NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK KAR**

KÖZIGAZGATÁS-TUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA

DOKTORI (PhD) ÉRTEKEZÉS SZERZŐI ISMERTETŐJE (TÉZISFÜZET)

Potóczki Judit

**Súlyok és ellensúlyok a pénzügyi fogyasztóvédelmi igazgatásban,
a fenntarthatóság, a pénzügyi kultúra és az öngondoskodás
tükrében**

TUDOMÁNYOS TÉMAVEZETŐ:

Prof. Dr. Patyi András PhD.

Egyetemi tanár

a Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola vezetője

Budapest

2023

Tartalomjegyzék

ÁLTALÁNOS BEVEZETÉS.....	3
1. KUTATÁSI-ELEMZÉSI ISMÉRVEK	3
1.1. A témaválasztás indoklása, aktualitása.....	3
1.2. Tudományos probléma megfogalmazása, kutatási célok	3
1.3. Hipotézisek.....	4
1.4. Kutatási módszerek	5
1.5. Szerkesztési alapelvek, kutatási-tartalmi keretezés, korlátok.....	5
2. FENNTARTHATÓSÁG, EGYENSÚLY – PÉNZÜGYI HANGSÚLYOKKAL.....	6
3. NYUGDÍJCÉLÚ ÖNGONDOSKODÁS	8
4. PÉNZÜGYI FOGYASZTÓVÉDELEM, PÉNZÜGYI KULTÚRA.....	10
5. ÖSSZEFOGLALÁS	12
5.1. Hipotézisek értékelése.....	12
5.2. Új tudományos eredmények.....	13
5.3. Fejlesztési indítványok, kezdeményezések	14
5.4. Kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága.....	16
6. TÉMAKÖRBŐL KÉSZÜLT SAJÁT PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉK.....	17
7. SZAKMAI-TUDOMÁNYOS ÉLETRAJZ.....	20

ÁLTALÁNOS BEVEZETÉS

A világ egyik legnagyobb kihívása a bennünket átölelő természeti és gazdasági jelenségek komplexitásának, változási tendenciáinak megértése, illetve azok problematikus részeinek kezelése, igényeinknek és a jövő elvárásainak megfelelő továbbfejlesztése.

Nyilvánvalónak tűnik, hogy bármely jövőbe mutató eszmerendszert csak az egyre bonyolultabbá váló komplex gondolkodásmód alkalmazásával és a konszenzusos (közigazgatási, jogi, gazdasági) intézkedési pilléreken nyugvó körülmények között lehet lépésenként sikerre vinni, társadalmilag is elfogadható/követendő módon.

Értekezésem a fenti – szerintem integrációs szinteken és regionálisan is megoldandó – gondolatok bázisán alapul, de annak egy – meghatározott területi kereteken belüli – kijelölt szegmensének analizésére vállalkozik. Nevezetesen: a pénzügyi fogyasztóvédelmi igazgatás optikáján keresztül analizálja az általános (ezen belül a pénzügyi) fenntarthatóság, a nyugdíjcélú kiegészítő öngondoskodás és a pénzügyi kultúra/tudatosság helyzetét, majd körvonalazza azok követendő céljait, elvárható teendőit.

Az értekezés témája álláspontom szerint tartalmilag és logikai felépítését illetően is jól illeszthető napjaink közigazgatás-tudományához. Alapvető megállapításom: a központi államigazgatásnak, a közigazgatás illetékes (tevékenységorientált) szervezeteinek, illetve egyes kérdésekben az önkormányzatoknak is többszörös szabályozási, beavatkozási, irányítási, befolyásolási, szankcionálási lehetősége van a pénzügyi folyamatok és közvetítők, a szakirányú szolgáltatók tevékenységi körének, működési mechanizmusának kialakítására, felügyeletére.

1. KUTATÁSI-ELEMZÉSI ISMÉRVEK

1.1. A témaválasztás indoklása, aktualitása

Témaválasztásomat két kiemelt szempont kölcsönhatása motiválta. Nevezetesen:

- az első kifejezetten szakmai természetű: Azt tapasztaltam, hogy az érintett területek (fenntarthatóság, öngondoskodás, pénzügyi fogyasztóvédelem és pénzügyi kultúra/tudatosság) mindegyikével sokan, sokféleképpen foglalkoznak, az egyes témák kezelésének aktuális fejlettségi színvonalára – egymáshoz viszonyított arányaiban – inhomogén,
- a második személyes okokra vezethető vissza: Felsőfokú tanulmányaim egy részének befejezése körül (2007) létesítettem előbb gyakornoki, majd köztisztviselői jogviszonyt a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével (továbbiakban: PSZÁF), ahol betekintést nyerhettem a pénzügyi fogyasztóvédelem hazai szabályozásának és gyakorlatának alakításába, továbbfejlesztésébe. Az MNB és a PSZÁF 2013. október 1-jétől létrejött integrációja – a jegybanki törvény oldaláról is – jelentősen megerősítette a pénzügyi fogyasztóvédelem „ügyét” mind a tartalom, mind a szervezeti felépítés, mind az alkalmazott személyi állomány tekintetében.

A téma aktualitását – az egyre növekvő társadalmi érdeklődésen, s valós szükségszerűségeken túl – további megállapítások, tényezők is igazolhatják. Nevezetesen:

- napjainkban is léteznek a vizsgált szakterületeken a kutatást, fejlesztést nehezítő teoretikai, terminológiai hiányosságok,
- a fenntarthatóság eszméi a pénzügyi szektor stratégiai célkitűzésévé váltak/válnak,
- az állami nyugdíjrendszert kiegészíteni hivatott felelős öngondoskodási formák még nem kerültek eléggé a köztudat gondolkodási fókuszába,
- az érintett ügyfelek kevésbé jártasak a pénzügyi fogyasztóvédelem tárgykörében,
- a pénzügyi kultúra/tudatosság szélesebb terjesztésének igénye már az általános iskolák és a középiskolák tantervi beillesztési kényszerét súrolja.

1.2. Tudományos probléma megfogalmazása, kutatási célok

A kutatás alapjául szolgáló tudományos probléma elméleti és gyakorlati témakörre bontható, amely célzott alapkutatási, illetve alkalmazott kutatási keretekben kerül vizsgálatra.

- a) A célzott alapkutatásban (lásd a 2.1., 4.2.1., 4.3.3. pontokat) a következő tudományos problémákra keresem a válaszokat:
- a „fenntarthatóság” és az „egyensúly” fogalmi terminológiája tekintetében – gondolati alapvetéseket követően – áttekintem a szakterületi helyzetképet, majd ebből származtatható – saját állásfoglalással kiegészített – következtetéseket vonok le, s végül bemutatom saját definíciós javaslataimat,
  - hogyan értékelhető a „fogyasztó” és a „pénzügyi kultúra” terminológiai állapota.
- b) az alkalmazotti kutatás többretegű, mert alkotó módon, többféle szempontból és módszerhasználattal analizálja a pénzügyi fenntarthatóság és egyensúly, az állami (közigazgatási) szerepvállalás (2. fejezet), a nyugdíjcélú öngondoskodás (3. fejezet), valamint a pénzügyi fogyasztóvédelem és pénzügyi kultúra (4. fejezet) kereteit, a szükséges szakirányú ismeretterjesztés jelenét, s javaslatokat fogalmaz meg.

A fentieknek megfelelően – a teljesség igénye nélkül – górcső alá kerül a jogi háttér, az érintett partnerek közötti együttműködés keretrendszere, a fenntarthatóság néhány teoretikus problémája, az egyensúlyi szemléletmód néhány sajátossága, a fogalmak általános és pénzügyspecifikus jellemzői, a történések egyes etikai vonatkozásai. Fő kutatási célkitűzéseim:

- láthatóvá tenni az egyes témaköröket körülvevő, egymással sokszor ütköző érvrendszereket, az azok feloldásához vezető egyensúlyi, fenntarthatósági állapotok kialakításának szükségességét,
- bemutatni a fenntarthatóság-egyensúlyképzés néhány funkcionális jellemzőjét, elemezni, hogy azok megfelelnek-e korunk újszerű kihívásainak,
- rávilágítani olyan intézkedési, fejlesztési lehetőségekre, amelyek egyértelműbbé tehetik a nyugdíjcélú öngondoskodási hajlandóság szélesebb körű kibontakoztatását,
- áttekinteni a választott szűkebb pénzügyi szektor gazdasági-hatósági feladatait, keresni megfelelő cselekvési, megoldási opciókat,
- találni olyan összefüggéseket, amelyek szignifikánsan előnyös befolyással lehetnek a pénzügyi szektor érintett szereplőire (főként az ügyfelek és a szolgáltatók gondolataira, kényszereire, lehetőségeire és cselekedeteire) néhány vizsgált szakmai területen,
- felhasználhatóvá tenni az értekezés egyes részleteit döntés-előkészítésre, további kutatásra, vagy képzési-oktatási tartalmakra is.

1.3. Hipotézisek

A kutatás megkezdésekor az alábbi hipotéziseket állítottam fel:

Hipotézis 1.: A pénzügyi fenntarthatóság stabilizálásában és az egyensúlyi követelmények biztosításában nélkülözhetetlen az állami szerepvállalás.

Hipotézis 2.: Egyértelmű összefüggés azonosítható a pénzügyi fenntarthatósági törekvések és az innovatív, paradigmikus jelentőségű eszmeáramlatok növekvő alkalmazása között.

Hipotézis 3.: A legmagasabb iskolai végzettségként szakmunkásképzői, szakiskolai végzettséggel, érettségivel rendelkező férfiak esetében az utolsó öt munkában töltött év átlagos nettó jövedelméhez képest a nyugdíjazáskor kieső jövedelmet – az önkéntes nyugdíjpénztárakba jelenleg teljesített átlagos tagdíjfizetési szint és változatlan nyugdíjmegállapítási szabályok mellett – várhatóan csak akkor lehet kompenzálni a nyugdíjpénztári kiegészítő nyugdíjjal, ha a tizenharmadik havi nyugdíj hosszú távon is része lesz az állami nyugdíjnak.

Hipotézis 4.: A legmagasabb iskolai végzettségként szakmunkásképzői, szakiskolai végzettséggel rendelkező férfiak esetében az utolsó öt munkában töltött év átlagos nettó jövedelméhez képest a nyugdíjazáskor kieső jövedelem arányaiban várhatóan kisebb mértékű lesz, mint az azonos életkorú, legmagasabb iskolai végzettségként érettségivel rendelkező férfiaké, utóbbiak viszont vélelmezhetően magasabb összegű nyugdíjra számíthatnak.

Hipotézis 5.: Indokolatlannak tekinthető különbségek állnak fenn a magánszemélyként közvetlenül, illetve pénztárakon, biztosítókon keresztül közvetetten a hitelintézeteknél elhelyezett pénzüsszegekre vonatkozóan a hitelintézet fizetéképtelensége esetén igénybe vehető hazai ügyfélvédelmi garanciaalapok tekintetében. Nevezetesen ugyanazon típusú eszköz egyazon hitelintézetnél, különböző jogcímen való elhelyezése különböző mértékű kártalanítással jár(hat) annak ellenére, hogy lényegében azonos káreseményről van szó, és az érintett ügyfelek/pénztártagok ugyanolyan körültekintéssel jártak el.

1.4. Kutatási módszerek

A több, önmagában is jelentős témakört felölelő munka során témadifferenciáltan számos lehetőségem volt, amelyekből a következő módszerkombinációt választottam:

- a) Kvalitatív módszer. Témaorientált dokumentumelemzés (szöveg, tartalom), komplex észlelés, célra orientáltság. Eszközei: személyes részvétel, munkatapasztalat, jogi megfelelés, történeti-jogi háttér analízis, karakterisztikák azonosítása,
- b) Kvantitatív módszer. Statisztikák, illetve adatbázisok elemzése. Eszköze: számítási módszerek használata, modellek alkotása, paraméterek érzékenységvizsgálata,
- c) Explikáció¹, annak mind teoretikus, mind pragmatikus használata,
- d) Konceptualizáció²: a használt fogalmak teoretikai-terminológiai helyzetképének bemutatása, a vizsgált jelenségek indikátorainak jellemzése, és az abból származtatható következtetések levonása (alapkutatási jelleggel),
- e) Logikai módszer: fogalmi analízis, szintézis,
- f) Operacionalizáció: A megfigyelési körülmények, folyamati elemek meghatározása (alkalmazott kutatási modellalkotáshoz), az elemzési egységek definiálása,
- g) A releváns, publikusan elérhető tercier forrásokra alapozva végzett primer (adott téma célzott információkutatása, értékelése), szekunder (új ismeretek létrehozása más ismert anyagok összehasonlításával) kutatás. A tartalomlemzésekből származó, témakörönként eltérő változók, a közöttük lévő kapcsolatok, ok-okozati (esetenként determinisztikus) összefüggések elemzése, esetleges hiányosságok bemutatása, saját javaslatok kialakítása. A közmenedzsment és a társadalmi elfogadhatóság szempontjából is releváns új eszmerendszerek illeszthetőségének vizsgálata, multidiszciplináris szemléletben.

1.5. Szerkesztési alapelvek, kutatási-tartalmi keretezés, korlátok

Szerkesztési alapelvként

- o egyrészt felhasználtam a Nemzeti Közsolgálati Egyetem (továbbiakban: NKE) kutatási, módszertani, hivatkozási ajánlásait (Hornyacsek, NKE, 2014.),
- o másrészt rögzítettem azt, hogy az értekezés egyes kutatási irányaihoz illeszkedően tartalmazzon mind alap-, mind alkalmazott kutatást is (így a pénzügyi fenntarthatóság, a pénzügyi fogyasztóvédelem és a pénzügyi kultúra/tudatosság inkább alap-, az öngondoskodási fejezet pedig inkább alkalmazott kutatási dominanciájú),
- o gondoskodtam arról, hogy a szorosabb hozzárendelhetőség érdekében az egyes fejezetekben tárgyalt témakörök mondanivalójának könnyebb megértését a kapcsolódó mellékletek történeti, szakjogi, igazgatási vonatkozású áttekintése segítse elő.

¹ Explikáció: olyan módszertan, amely alkalmas nem, vagy vitatottan definiált fogalmak társadalmilag egyszerűbbé, könnyebben érthetőbbé tételéhez. A pragmatikus módszer csak a lényegi körvonalakat érzékelteti, a teoretikus viszont következetesen alkalmazza azokat a teljes folyamatban.

² Konceptualizáció: a használt kulcsfogalmak pontos definiálása, meghatározása. Kritériumok, vagy mérhető indikátorok hozzárendelése.

Kutatási-tartalmi keretezés:

- kutatásomnak több éves – e szakterületen teljesített munkaviszony alapján keletkezett – előtörténete van,
- a kutatási munka az elérhető legfontosabb (de értelemszerűen nem az összes) történeti és jogi források áttekintését foglalja magában, főként hazai, kisebb részben Európai Unió (továbbiakban: EU) forrásból,
- az értekezés összesen öt fejezetből, három tartalmi mellékletből áll, 69 táblázatot (ebből 20 db a törzsszövegben, 49 db a mellékletben), 53 ábrát (ebből 34 db a törzsszövegben, 19 db a mellékletben), valamint a teljes tartalomban összesen 160 db lábjegyzetet tartalmaz,
- kutatásaimat 2023. június elején fejeztem be, így az ezt követő időszak jogi, társadalmi, gazdasági, tudományfejlesztési, gyakorlati történéseit jelen értekezés már nem tartalmazza.

Korlátok:

A téma feldolgozásában a fenti kutatási keretek döntő fontosságú szerepet játszottak, de a „menet közbeni” lehetőségeim természetesen nem voltak korlátlanok, s itt nemcsak a koronavírus járvány (2020-2021-es évek) okozta komoly nehézségek sokaságára (azok utóhatásaira), vagy a gyakori jogszabályváltozásokra gondolok, hanem arra is, hogy a feldolgozásra váró témák egy részével – jelentőségükhöz mérten – viszonylag kevés célirányos publikáció, folyóiratcikk foglalkozott/foglalkozik.

A választott témakör rendkívül széles ívű, a szakirodalmi megjelenések sokszor nem csak keresztezhetik egymás gondolati tartalmait, de váltakozva használnak társtudományi szempontokat, közigazgatási/közgazdasági tudáskészleteket, vagy egyszerűen átlagos állampolgári megfontolásokat. Ezért természetesen jelen értekezés sem vállalhatta fel a vizsgált szakterületekkel kapcsolatos összes tudományos témakör, vagy szempontrendszer maradéktalan feldolgozását.

2. FENNTARTHATÓSÁG, EGYENSÚLY – PÉNZÜGYI HANGSÚLYOKKAL

A fejezet bevezető részében röviden analizáltam a két fogalom (fenntarthatóság, egyensúly) terminológiai helyzetképét, az 1. sz. mellékletben áttekintettem a szakirányú történeti, szakjogi és igazgatási helyzetet, majd megállapítottam, hogy mind a „fenntarthatóság”, mind az „egyensúly” – állapotfogalom révén – az átlagosnál sokkal nehezebben definiálható. A pontos definíció hiánya egyaránt és negatív irányban befolyásolhatja az értelmezést, a kutathatóságot és a fejlesztést is (bizonyos értelemben átláthatatlanságot, parttalanságot okozva). Minél szélesebb körben használatos egy fogalom, annál nehezebb egy mondatban, pontosan, hibátlanul definiálni annak lényegét, s kizárni egyedi érdekek nem kívánatos befolyását. Mindkét fogalom szinte korlátlanul kiegészíthető jelzőkkel, további teoretikai és terminológiai problémákat idézve elő. Ez történik pl. a „fenntarthatóság” és a „fenntartható fejlődés” fogalmi tekintetében is. E fogalmak aligha használhatóak egymás helyett (szinonimaként), hiszen a fejlődés elvben kizárhatja a fenntarthatóságot. Ezért javasolható olyan – több tudományterület képviselőit is magában foglaló, központilag finanszírozott – kutatócsoport létrehozása (pl. projekt formájában), amely – a definícióalkotás követelményrendszerének megfelelően – megalkotná a „fenntarthatóság” és az „egyensúly” általános tudományos-terminológiai definícióját, illetve – elvárható többletként – körvonalozná a legfontosabb, kiemelt ágazatok és szakterületek specialitásait, azok egymáshoz viszonyított kapcsolatrendszerét.

A fogalmi kritériumok (indikátorok, karakterisztikák) tekintetében sokszínű, vegyes helyzetkép tárul elénk, amelyek külső, belső harmonizálása nagy kihívás. A 2022 novemberében véget ért „COP27”³ világkonferencia is csak részeredményeket hozott, a szegényebb országok számára később létrehozandó káralap formájában. Itt egyszerre körvonalazhatóak kutatói és közigazgatási kihívások: a kutatói az indikátorok értékelésének, időnkénti cseréjének kérdése és a fenntarthatósági indexek folytonos megítélése, a közigazgatási pedig egyrészt saját szerepkörének szükségszerű bővítésével kapcsolatos többletteleendők ellátása, másrészt a tulajdon- és

³ Ötvenkilenc ország közül Magyarországot az 50. helyre rangsorolja az Éghajlatváltozási Teljesítési Mutató, amelyet 2022. november közepén hoztak nyilvánosságra az ENSZ 27. „klímacsúcsán”, amely a vizsgált országoknak a klímaváltozás ellen tett intézkedéseit értékeli (összeállította a Germanwatch nevű német civil szervezet).

érdekviszonyok, valamint a fenntarthatósági/egyensúlyi célok között érzékelhető ellentmondás feloldásának kezelése. El kell érni, hogy a gazdasági érdekek ne írassanak felül szinte minden társadalmi problémát, ugyanakkor a gazdasági alapot és annak felépítményi rendszerét azonos szinten, egymással mellérendelt viszonyban kezelje minden érintett fél.

Posztulátumként megalkottam két fogalmi definíciót (fenntarthatóság, egyensúly).

A nemzetközi szervezetek és az állam lehetséges szerepvállalásainak elemzése után arra a következtetésre jutottam, hogy állami szerepvállalás nélkül nem létezhet sem fenntarthatóság, sem egyensúly, sem gazdasági növekedés, sem versenyképesség, sem nemzetközi integráció.

Fontosnak tartanám

- egy fenntarthatósági kerettörvény megalkotását/előkészítését, az eddig létező elképzelések, javaslatok kodifikációja, többoldalú egyeztetése és konszenzusos továbbfejlesztése útján (a definíciót részben a kerettörvény is rendezhetné),
- külön kutatásban felmérni azt, hogy a 2.3.2.-2.3.3. pontokban, illetve az 1. sz. melléklet 2-3. pontjaiban szereplő tételek hogyan segítik elő a célok fokozatos elérését, s milyen módon állnak összefüggésben a különböző részterületi fenntarthatósági indikátorokkal,
- annak eldöntését, hogy korlátozzunk/megszüntessünk-e valamely közszolgáltatást részben/egészben (olyan nemkívánatos esetben), ha annak „fenntarthatósági mutatói” rosszak, és megfelelő átalakításukra nincs anyagi fedezet vagy technológiai lehetőség.

Megállapítottam, hogy

- a költségvetés tervezésénél a továbbiakban folyamatosan számolni kell a fenntarthatósági célok (egyre növekvő tendenciájú) költségterveivel,
- több területen várnak kifejlesztésre (pl. fenntarthatósági szempontból) a felépítményi jellegű szaklogisztikai irányzatok, közöttük az állami (közigazgatási) logisztika is,
- az SFI-t, mint egyik eszközt, alkalmasnak tartom az előttünk álló fenntarthatósági, egyensúlykezelési változások előrelátó kezelésére és ennek bázisán számunkra kedvező hatások, szituációk elérésére. A társadalmi jövőképesség nemcsak országokra, hanem szervezetekre, intézményekre, településekre is könnyen értelmezhető, adaptálható,
- a témához kapcsolódó CSR segíthet a gazdasági társaságoknak abban, hogy saját feladatkörükbe implementálják az ökológiai és társadalmi témaköröket,
- a fenntarthatósági, egyensúlyi kérdések kezeléséhez nem feltétlenül elég a társadalmi innováció (adott közösség problémáinak megoldása érdekében kifejtett tevékenység), ide (a kiterjedtség és megvalósíthatóság okán) a földkerekség egészét átfogó, világszintű innovációk szükségesek. Ennek hazai leképezéséhez érdemi segítséget adhatnak a közelmúltban megjelent, s maguknak méltó helyet követelő új, paradigmikus léptékű közgazdasági eszmeáramlatok (ökológiai közgazdaságtan, geopolitikai gazdaságtan, etikus közgazdaságtan, körforgásos gazdaság, új fenntartható közgazdaságtan) és azok támogató elemei (hálózat, megfelelés, ESG, zöld pénzügyek, digitalizáció, mesterséges intelligencia, stb.),
- álláspontom szerint az állam gazdaságpolitikai szerepvállalására nagyon sok „egyensúlypár” tekintetében szükség van. A különböző típusú egyensúlyok idővel mindenütt megbomlanak és azok legfeljebb a természet törvényei által determináltan állnak automatikusan helyre, de a társadalomtudományokban az egyensúly helyreállítása (fenntartása) folyamatos fókusz, szakmai hozzáértést követelő, élőmunka, holtmunka, idő- és finanszírozásigényes feladat,
- bár az egyenlőtlenségek, egyensúlyi hiányosságok forrásait, azok megszüntetését is több tényező determinálhatja, de azokat legtöbbször csak a hatalmi helyzetben lévő apparátus (legyen az globális, regionális, vagy hazai) képes érdemben kezelni,
- a témában egyre fokozottabb jelentőséget kell tulajdonítani a pénzügyi adatvédelem, illetve a pénzügyi biztonság szerepének, alapkövetelményei betartásának.

A következő fejezetben az állami nyugdíjrendszer hosszabb távú fenntarthatóságára vonatkozó kockázatokhoz kapcsolódóan a társadalmi szinten nagy jelentőséggel bíró nyugdíjcélú öngondoskodással foglalkoztam, több vizsgálati fókusszal, újszerű módszertant is alkalmazva.

3. NYUGDÍJCÉLÚ ÖNGONDOSKODÁS

Ebben a fejezetben a legmagasabb iskolai végzettségként érettségivel, illetve szakmunkásképzői, szakiskolai végzettséggel rendelkező férfiak három csoportjánál (25, 35, 45 évesek) vizsgáltam, hogy a nyugdíjazáskor kieső jövedelmüket képes lehet-e kompenzálni az önkéntes nyugdíjpénztári kiegészítő nyugdíj a jelenlegi tényleges tagdíjfizetési szintek mellett. A számításokhoz kialakítottam egy újfajta helyettesítési rátát, valamint két modellt: egyet az állami nyugdíj induló összegének meghatározásán keresztül a kieső jövedelem összegének, egyet pedig az ezt ellensúlyozó, már elégségesnek tekinthető összegű pénztári kiegészítő nyugdíj eléréséhez szükséges tagdíjfizetés mértékének a becslésére.

A nyugdíjazáskor kieső jövedelem összegének becslésére alkalmazott modell módszertana

A nyugdíjazáskor kieső jövedelem becslésére szolgáló modell alapvető jellemzői minden vizsgált szcenárió esetében megegyeznek. A modell először meghatározza, hogy várhatóan mennyi lesz a vizsgált egyén öregségi nyugdíjának a kezdő összege. Annak érdekében, hogy a számítás minél jobban közelítse a valóságos helyzetet, a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat által a 2016-os évre vonatkozóan elvégzett bértarifa felmérésből (Munkaerőpiaci tükör, 2018.) indultam ki, amely azt mutatja be, hogy egy adott évben a különböző iskolai végzettségűek korévenként milyen átlagos reálkeresettel rendelkeztek az 1998-as évben mérttel összehasonlítva, a 2016-os árszinten mérve. Az egyes korévekhez tartozó értékek közötti különbségek értelmezhetők úgy, hogy azok jórészt az életkortól, illetve ezen keresztül a munkatapasztalattól függenek. A modellbeli alanyt az alapváltozatban úgy tekintetem, hogy 2016-ban a 41. életévében járt, az egyes évekhez tartozó bruttó keresetek összegének meghatározásánál mindig a 2016-os év keresete a kiindulópont. A többi év keresete ebből úgy kapható meg, hogy két tényezőt kell figyelembe venni: az egyik az általános bérváltozás mértéke, amely a nemzetgazdasági szintű bruttó átlagkereset változását jelenti, míg a másik az egyénnek a rá jellemző életkereseti pályán való elmozdulásából adódó változás, amely független az előbbi tényezőtől, és a bértarifa felmérés egyes koréveire tartozó keresetek hányadosaként határozható meg. A nemzetgazdasági bruttó átlagkereset változása a 2021-es évvel bezárólag az egyes évekre vonatkozóan közölt tényleges értékeket jelenti, míg a 2021 utáni időszakra becslést alkalmaztam, amelynek során a hosszabb, 1996 és 2021 közötti éves múltbeli adatokból számítottam mértani átlagot.

A modell nominálértéken vett bruttó éves keresetekkel számol, amelyből a 2021-es évig bezárólag a mindenkor hatályos jogszabályokban meghatározott járulékok és személyi jövedelemadó figyelembevételével kerül kiszámításra az adott évi nettó jövedelem, valamint a nyugdíjszámítás alapját képező átlagkereset, a 2021 utáni időszakra vonatkozóan a személyi jövedelemadó és a járulékok mértékét a 2021-es évre érvényessel megegyezőnek tekintem. Az egyszerűsítés érdekében sem családi adókedvezményt, sem egyéb adókedvezményt nem vesz igénybe a munkavállaló, kivéve a 2021 előtti azon időszakokat, amikor arra mindenki jogosult volt. A szolgáltatási idő folyamatos, teljes munkaidős foglalkoztatással, az egyén 19 éves korától 65 éves koráig dolgozik. Az így meghatározott bruttó keresetek alapján kerül meghatározásra a nyugdíj összege, amelyhez a 2020-at követő időszakra a hosszú távú, az 1996 és 2021 közötti 25 évre vonatkozó adatokból mértani átlagolással kapott nemzetgazdasági szintű átlagos éves bruttó reálbérváltozás és az ugyanilyen módszerrel számolt hosszú távú éves átlagos inflációs ráta szorzatát alkalmaztam, mint valorizációs szorzót.

Az általam kidolgozott helyettesítési ráta számlálóját az állami nyugdíj induló összege, nevezőjét az utolsó 5 munkában töltött év nettó havi átlagkeresete adja azzal, hogy ebből az időszakból az első 4 év átlagkeresetét valorizálni kell a nyugdíjazást közvetlenül megelőző év szintjére a fogyasztói inflációval, mivel a helyettesítési ráta tulajdonképpen az egyén életszínvonalában a nyugdíjazáskor beálló változás mértékét hivatott mérni. Miután a 13. havi nyugdíj intézménye nem tekinthető annyira hosszú távon is biztosan finanszírozható juttatásnak, mint a „normál” nyugdíj, a modellszámításban mind annak figyelembevételével, mind a nélkül meghatározásra kerül a helyettesítési ráta értéke.

Az elégséges összegű önkéntes nyugdíjpénztári kiegészítő nyugdíj eléréséhez szükséges tagdíjfizetés mértékének becslésére alkalmazott modell módszertana

Azzal, hogy az állami nyugdíjat becslő modellben kialakul a nyugdíj induló összege és a munkában töltött utolsó 5 év fogyasztói inflációval valorizált átlagos havi nettó jövedelme, rendelkezésre áll a nyugdíjazáskor kieső havi nettó jövedelem. A kutatás alapfeltevése az, hogy az önkéntes nyugdíjpénztári kiegészítő nyugdíj kezdő

összegének pontosan ezzel a kieső jövedelemmel kell megegyeznie, míg a jövedelempótló funkció folyamatos fenntartása érdekében a pénztári nyugdíj ugyanolyan ütemben nő, ahogy az állami, vagyis az éves átlagos inflációval, utóbbi nagyságát konstansnak feltételezve. A nyugdíj folyósításának időtartama 18 év, összhangban a 65 éves korban várható élettartam becslésével (Eurostat-Projected life, 2021.). A pénztári hozamráta a járadékfolyósítási szakaszban a nagyobb, választható portfóliós rendszert működtető nyugdíjpénztárak klasszikus jellegű, vagyis viszonylag alacsony kockázatú portfólióinak a 2007 és 2021 közötti időszakra vonatkozó tényleges átlagos éves nettó reálhozamrátajával egyezik meg, míg a felszámított költségek mértékét évi 0,5 %-nak feltételezem. A járadékos időszakban a pénztártag már nem fizeti tovább a tagdíjat, ezért az adójóváírás is csak ezen időszak első évében növeli a kifizethető összeget.

A fentiekből már kiszámítható a nyugdíjba vonuláskor szükséges egyéni számla egyenleg összege. Ebből lehet visszaszámítani, hogy mekkora összegű tagdíjbefizetések szükségesek az egyes években ennek eléréséhez. A levont költségek szintjét évi 6 %-nak tekintetem, ezen túlmenően a belépés évében további 4 000 Ft-nyi egyszeri költség terheli a tagot. A hozamráta tekintetében a felhalmozási időszakot több szakaszra osztottam tekintettel arra, hogy a pénztárak túlnyomó részben választható portfóliós rendszert működtetnek, ahol a tagnak lehetősége van arra, hogy kockázatvállalási hajlandóságától függően több eltérő kockázatú portfólió közül válasszon. Ebből következően a modellbeli egyén a nyugdíjba vonulást közvetlenül megelőző 5 évben a klasszikus, az ezt megelőző 10 évben a kiegyensúlyozott, míg ennél is korábban a növekedési portfólióban helyezi el a megtakarítását, kivéve a 2008 előtti időszakot, amikor ettől eltérően a kiegyensúlyozott portfólióban, ugyanis erre az időszakra nem áll rendelkezésre megfelelő megbízhatóságú hozamráta adat a növekedési portfólióra. Az egyes évekre vonatkozó reálhozamrátaikat a 2022 előtti időszak tekintetében a nagyobb pénztárak múltbéli tényleges átlagos hozamrátajának átlagaként határoztam meg, az ezt követő időszakra vonatkozóan szintén ezekkel a reálhozamráttal számol a modell. A felhalmozási idő hossza elsődlegesen 40 év a 25 évesen történő pénztári belépés miatt, de a belépési életkor 5 éves lépcsőkben való növelésével más esetek is megvizsgálásra kerültek. A tagdíjbefizetés az egyén mindenkor bruttó keresetének azonos százaléka. A számítások eredményeinek ismertetésekor a jövőbeli becsült összegek a 2021-es évre vannak diszkontálva.

A tényleges 2021-es pénztári tagdíjbefizetések közvetlenül csak életkorok szerint megbontva érhetők el, a legmagasabb iskolai végzettség, és nemek szerint nem, ezért becsléseket kellett alkalmaznom a különböző végzettségű, illetve nemű munkavállalók rendelkezésre álló nemzetgazdasági szintű átlagos kereseti adatainak felhasználásával.

Érzékenységvizsgálatok módszertana

Az alapváltozat mellett 4 fő paraméter módosított értékeire is elvégeztem a számításokat. A nyugdíjkorhatárnál a 45 évesek esetében 2 évvel, a 35 éveseknél 3 évvel, a 25 éveseknél 4 évvel tolódik ki a korhatár. A bruttó reálbérnövekedési rátánál és az éves inflációs rátánál egyaránt 1 százalékponttal magasabb, illetve 1 és 2 százalékponttal alacsonyabb értékeket is figyelembe vettem, míg a pénztári nettó reálhozamrátnál portfóliótól függően 20/50 bázisponttal magasabb, valamint 20/50, illetve 40/100 bázisponttal alacsonyabb értékekkel is kalkuláltam.

Az eredmények ismertetése és értékelése

Az alapváltozatnál az érettségizettek esetében a 45 éveseknél a 13. havi nyugdíj mellett a fiatalabb életkorban való pénztári belépésnél még elegendőnek tűnik a tényleges tagdíjfizetési szint, későbbi belépésnél már nem, a 35 és a 25 éveseknél pedig minden esetben elmarad a tényleges befizetések mértéke a szükségestől, a 13. havi nyugdíj nélkül pedig egyik vizsgált csoport esetében sem elegendő a teljesített tagdíjbefizetések összege.

A szakmunkásképzőt, szakiskolát végzetteknel valamivel jobb a helyzet: a 45 éveseknél a 13. havi nyugdíj mellett a kieső jövedelem hiányában nincs is feltétlenül szükség pénztári kiegészítő nyugdíjra, a 35 éveseknél a tényleges befizetések szintje minden belépési életkorban meghaladja a szükségeset, ugyanakkor a 25 éveseknél minden életkorban elmarad attól. A 13. havi nyugdíj nélkül a 45 éveseknél a fiatalabb életkorban történő pénztári belépéssel még teljesíthető az elvárt befizetési arány, a 35 és 25 éveseknél viszont már akkor sem.

Az érzékenységvizsgálatok azt mutatják, hogy az alapváltozathoz képest kizárólag a nyugdíjkorhatár emelkedésének van érdemi hatása a tényleges és az elvárt tagdíjfizetési szint viszonyára: a 13. havi nyugdíj mellett a 45 éves érettségizetteknel, valamint a 45 és 35 éves szakmunkásképzőt, szakiskolát végzetteknel nem keletkezne kieső jövedelem, míg a másik három vizsgált csoportnál teljesíthető lenne az elvárt befizetési arány.

A 13. havi nyugdíj nélkül is érezhetően javulna a helyzet, mivel ekkor az érettségizetteknek ugyan egyik csoportja sem tudná elérni a megkívánt befizetési szintet, hasonlóan a 25 éves szakmunkásképzőt, szakiskolát végzettekhez, utóbbi végzettséggel rendelkezők közül a 45 évesek már minden belépési életkorban tudnák ezt teljesíteni, a 35 évesek pedig a fiatalabb korban történő belépés esetén. A többi paraméter módosítása csak csekély mértékű vagy minimális változást eredményezne, legkevésbé a pénztári reálhozamráták vannak kihatással az elvárt tagdíjfizetési szintre.

A szükséges és a tényleges átlagos tagdíjfizetési szintek mellett az is érdekes, hogy mennyien vannak a vizsgált korosztályoknál azok, akik egyáltalán nem fizettek tagdíjat 2021-ben: a 25 éveseknek ez csaknem a negyedéről, a 35 és 45 éveseknek közel a feléről mondható el. Ugyancsak beszédes adat az egyéni számlaegyenlegek átlagos összege ezeknél a csoportoknál: a 25 éveseknél a tagdíjat fizetőkre vonatkozó érték 253 ezer Ft, a nem fizetőkre vonatkozó 78 ezer Ft; a 35 éveseknél ugyanezen mutató értéke 1 109 ezer Ft, illetve 166 ezer Ft, míg a 45 éveseknél 2 062 ezer Ft, illetve 392 ezer Ft. Nem vitás, hogy azoknál, akik 35 évesen alig több mint 150 ezer Ft-nyi vagy 45 évesen mindössze nem egészen 400 ezer Ft-nyi megtakarítással rendelkeznek, igen kevés esély mutatkozik arra, hogy majdan a pénztári kiegészítő nyugdíjuk érdemi nagyságú legyen, ráadásul ebben a helyzetben van az érintett korosztályoknak majdnem a fele. Annak érdekében, hogy ez a jelenlegi meglehetősen kedvezőtlen helyzet érdemben javuljon, többek között szükséges lenne az öngondoskodás fontosságának erőteljesebb tudatosítása, a pénzügyi kultúra szintjének emelése, amelynek indokoltsága, valamint a megvalósíthatóság módjai, irányai, lehetőségei a következő fejezetben részletesen kifejtésre kerültek.

4. PÉNZÜGYI FOGYASZTÓVÉDELEM, PÉNZÜGYI KULTÚRA

A pénzügyi fogyasztóvédelem kialakulása, hazai intézményrendszere, különös tekintettel a Magyar Nemzeti Bank tevékenységére

A pénzügyi fogyasztóvédelem és a pénzügyi kultúra látszólag két elkülönült terület, mivel míg az előbbi elsősorban hatósági szerepkörben végzett tevékenységet foglal magában, addig az utóbbinál ez teljesen hiányzik. Véleményem szerint azonban ezek mégis összetartozónak tekinthetők, ugyanis a cél közös: a fogyasztók érdekében eljárni. Ennek keretében egyaránt szükség van a későbbi érdeksérelmek, panaszok megelőzését elősegítő, a pénzügyi kultúra szintjét emelő ismeretterjesztő, felvilágosító tevékenységre, a fogyasztóvédelmi tárgyú jogszabályi előírásokra és azoknak az illetékes felügyeleti hatóság általi betartatására, a pénzügyi intézmények felé irányuló publikus felügyeleti elvárásokra, valamint a már kialakult problémák kezelését célzó folyamatokra, beleértve a hatósági jogérvényesítést és a békéltető testületi eljárást. Meggyőződésem, hogy csakis ez a komplex szemléletmód képes biztosítani, hogy a fogyasztók minél kevésbé legyenek kitéve a köztük és a pénzügyi szolgáltatók között fennálló információs aszimmetria káros hatásainak. Ennek mentén a pénzügyi fogyasztóvédelmet kiterjesztően, a pénzügyi kultúra szintjének emelésére végzendő tevékenységekre is vonatkoztatva értelmezem.

Áttekintettem az általános és a pénzügyi fogyasztóvédelem kialakulásának történeti, jogi és igazgatási előzményeit, s bemutattam a hazai pénzügyi fogyasztóvédelmi intézményrendszert. Tárgyaltam az uniós és a magyar fogyasztóvédelmi szabályozóeszközöket, fogyasztóvédelmi politikákat, stratégiákat. Vizsgáltam a fogyasztó, mint a „védendő alany” fogalmát uniós és hazai definíciók mentén, s szemléltettem azon társadalmi-gazdasági hátteret, mely okot szolgáltatott egyrészt az általános, másrészt a pénzügyi fogyasztóvédelem kialakulására, fejlődésére; továbbá rámutattam a pénzügyi fogyasztóvédelem alapelveire, céljaira is. Bemutattam a Magyar Nemzeti Bank pénzügyi fogyasztóvédelmi hatósági tevékenységét – kiterjesztve a kapcsolódó, a fogyasztóvédelem erősítését ellátni hivatott intézményekre, valamint széles körű eszközzrendszerére.

A meglévő államilag működtetett ügyfélvédelmi garanciarendszerekkel kapcsolatos megállapítások

A fogyasztóvédelmi intézményrendszer részét képezik az államilag szabályozott keretek között működő ügyfélvédelmi garanciaalapok, amelyek közül a két legjelentősebb tekintetében vizsgáltam meg, hogy mennyire egységesek az eljárásaik, továbbá az öngondoskodással összefüggésben azt kutattam, hogy ezek vagy egyéb garanciarendszerek mennyiben terjednek ki a pénztártagokra és a megtakarítási jellegű biztosításokkal rendelkezőkre.

Az Országos Betétbiztosítási Alap (OBA) és a Befektető-védelmi Alap (BEVA) működését szabályozó rendelkezéseket áttekintve megállapítottam, hogy egyes tényezők tekintetében lényeges eltérések állnak fenn a kártalanítási eljárások között. Egyrészt az 1 millió Ft feletti ügyfélkövetelések esetén az OBA 100 %-ban kártalanít, a BEVA azonban csak 90 %-ban, a maradék 10 % tehát mint az ügyfél önrésze egy biztosításnál, nem kerül megtérítésre. Másrészt különbség van a kártalanítási folyamat megindulásának módja között is: míg az OBA-nál az eljárás hivatalból kezdődik meg, a BEVA-nál az ügyfélnek kell azt kérelmeznie. Az OBA-nál az ügyfélnek nem kell igazolnia a követelése fennállását, a kártalanítást az OBA a hitelintézet nyilvántartása alapján hajtja végre, a BEVA-nál az ügyfélnek kell igazolnia a követelését, amelyet összevetnek a befektetési szolgáltató nyilvántartásával; ebből adódóan az OBA kifizetései kb. 2 hét alatt teljesítendők, míg a BEVA-nál az egyeztetésekre rendelkezésre álló hosszabb időtartam következtében ez akár közel 7 hónap is lehet, ráadásul ha nem áll fenn az egyezség az ügyfél beadványa és a befektetési szolgáltató nyilvántartási között, az eltéréssel érintett követelések kifizetésére nincs is megadva határidő.

Pénztári és biztosítási megtakarítások védelmére szolgáló államilag működtetett garanciarendszer hiánya

Az értekezésben rávilágítottam arra is, hogy amennyiben egy pénztárnak vagy egy megtakarítási jellegű biztosítással rendelkező egyénnek a pénztárban, illetve a biztosítóban lévő megtakarítása az ezen intézmények befektetési tevékenységében közreműködő egyéb pénzügyi intézmények (hitelintézetek, befektetési szolgáltatók) nem teljesítése következtében nem áll rendelkezésre, sem az OBA, sem a BEVA részéről nem igényelhető kártalanítás. Az ügyfelek ezen hátrányos megkülönböztetése nem indokolt, mivel lényegileg ugyanolyan típusú befektetési eszközökről van szó, és ezek akár ugyanazon hitelintézeteknél, befektetési szolgáltatóknál vannak elhelyezve, amelyek fizetéképtelensége esetén az OBA, illetve a BEVA a magánszemélyként eljáró ügyfeleknek kártalanítást fizet. A pénztári és biztosítói ügyfelek nem dönthetik el, hogy a pénztár vagy a biztosító melyik pénzügyi szolgáltatónál helyezze el a megtakarításaikat, ebből a szempontból kiszolgáltatott helyzetben vannak.

A fenti diszharmoniak és hiányosságok alapján javaslatot fogalmaztam meg egyrészt az OBA és a BEVA eljárásainak egységesítésére az OBA szabályozását elsődlegesnek tekintve, másrészt indítványoztam egy-egy új, de közös munkaszervezettel rendelkező, államilag működtetett ügyfélvédelmi garanciarendszer létrehozását a pénztártartók és a megtakarítási jellegű biztosítással rendelkezők részére az OBA és a BEVA működési modelljére alapozva.

A pénzügyi kultúra fogalma, nemzetközi kutatási eredmények, a pénzügyi kultúra szintjének növelését célzó hazai és külföldi gyakorlatok, kezdeményezések

Áttekintést adtam a pénzügyi kultúra, mint szükségszerű igény megfogalmazódásának történeti előzményeiről, kialakulásának és fejlődéstörténetének főbb állomásairól, továbbá megvizsgáltam a pénzügyi kultúra és annak témakörében előforduló számos egyéb, sajátos fogalmi meghatározást mind uniós, mind hazai viszonylatban. Ismertettem a pénzügyi kultúra szintjét felmérő nemzetközi kutatások módszertanát, folyamatát és a főbb megállapításokat, összehasonlítottam a hazánkra jellemző tendenciákat a más országokra vonatkozóakkal.

Az OECD által néhány éves időközönként elvégzett három felmérés közül az utolsó összesített eredményei alapján Magyarország a pénzügyi kultúra szintje tekintetében a középmezőnyben helyezkedik el, ugyanakkor a pénzügyi kultúra három fő összetevője közül a legnagyobb súllyal bíró pénzügyi magatartás terén a második legrosszabb teljesítményt nyújtotta annak ellenére, hogy a pénzügyi ismeretek és a pénzügyi hozzáállás tekintetében a vizsgált országok rangsorának közepén, illetve annak viszonylag előkelő negyedik helyén végeztünk. Aggasztónak tekinthető azonban, hogy csak a többi országhoz képest nem nagy a lemaradásunk, abszolút értelemben ennél jelentősen kedvezőtlenebb a helyzet, mivel a legjobb helyezéseket elérő államok is tulajdonképpen csak egy minimumszintnek megfelelő teljesítményt nyújtottak.

A pénzügyi kultúra szintjének emelését a pénzügyi tudatosság erősítése és a felelős, körültekintő hozzáállást magában foglaló szemlélet kialakítása, ezen belül az OECD kutatásai alapján kiemelten a mindennapi pénzügyek figyelemmel kísérése, az anyagi helyzethez mérten kevésbé megengedhető kiadások elkerülése által, továbbá a pénzügyi ismeretek terjesztése útján látom megvalósíthatónak, mindemellett követendőnek tartom a hosszú távú pénzügyi tervezés, így a tudatos öngondoskodás alapjait minél fiatalabb korban lefektetni. Ennek érdekében bemutattam azon hazai állami, pénzügyi szolgáltatói, érdekvédelmi és egyéb civil szervezetek széles körű szerepvállalását a társadalmi felelősségvállalás, a tájékoztatás és a pénzügyi edukáció terén, melyek alapjaiban

meghatározzák a társadalom pénzügyi kultúrája szintjének jelenlegi és jövőbeli alakulását az erre való nagymértékű befolyásuk révén. Ismertettem több külföldi jegybank esetében az általuk folytatott ezirányú tevékenységeket, összevetve azokat a Magyar Nemzeti Bank gyakorlatával.

Megfogalmaztam olyan fejlesztési javaslatokat is, melyeket hasznosíthatónak vélek a pénzügyi ismeretek terjesztését előtérbe helyező stratégiai gondolkodás terén, elsősorban a fiatalok felé irányuló ismeretátadás, szemléletformálás tekintetében, hogy mire felnőtté válnak, már kialakuljon bennük a felelős hozzáállás. Véleményem szerint a tanárok pénzügyi tárgyú képzésére, továbbképzésére szükséges nagyobb hangsúlyt fektetni, hiszen részben ők azok, akiken keresztül el lehet juttatni a diákokhoz a megfelelő üzeneteket, pénzügyi tárgyú ismereteket. Ezen túlmenően azonban érdemes a felnőttekkel is foglalkozni, mivel a család az a közösség, amelynek az idősebb tagjai példaként szolgálnak a gyerekek számára mind jó, mind rossz értelemben véve.

5. ÖSSZEFOGLALÁS

5.1. Hipotézisek értékelése

Az értekezés egyes fejezeteiben leírt tartalmak, valamint a fejezetenkénti összegzések, részkövetkeztetések alapján alakultak ki a kutatás kezdetén felállított hipotézisekkel kapcsolatos tételenkénti álláspontjaim. Nevezetesen:

Hipotézis 1.: Az 1. sz. hipotézist elfogadom, hiszen az értekezés során (különösen a 2. fejezetben) tételes bizonyítást nyert, hogy a közigazgatási (állami, önkormányzati) szerepvállalás nem nélkülözhető, ellenkezőleg, szinte minden területen szükség van annak nemzetközi kapcsolattartói, iránymutatási, jogszabályalkotói, koordinációs, hatósági, illetve ellenőrzési funkcióinak használatára. A hipotézis esetleges cáfolata azt a téves következtetést eredményezhetné, hogy a fenntarthatósági/egyensúlyi célok önmagukban, önkéntesen, saját finanszírozásban, azonos színvonalon, mindenütt (ideértve mind a költségvetési, mind a versenyszférát) az elvárt időbeni ütemeztségben és tartalommal megvalósulnának.

Hipotézis 2.: A 2. sz. hipotézist elfogadom, hiszen egyértelmű összefüggés igazolható a pénzügyi fenntarthatóság és az újszerű, paradigmikus léptékű eszmeáramlatok növekvő mértékű alkalmazása között, több tudományterületen is. Döntésemet – más, egyéb szempontok mellett – az is erősítette, hogy a két tényező szabályozási és ajánlott tevékenységi komplexumában felfedezhetőek duplikált követelmények is. Az innovációs és paradigmikus eszmerendszerek tendenciaszerű térhódítása, széles körű alkalmazása nélkül (sem nemzetközi, sem belföldi viszonylatban) nem felelhetünk meg a XXI. század eleji kihívásoknak, nem kezelhetjük eredményesen annak kockázatait.

Hipotézis 3.: A 3. sz. hipotézist nem fogadom el, tekintettel arra, hogy igazolást nyert, miszerint az értekezésben alkalmazott modellszámításokhoz kapcsolódó keretfeltételek mentén a legmagasabb végzettségként érettségivel, illetve szakmunkásképzői, szakiskolai végzettséggel rendelkező önkéntes nyugdíjpénztári férfi tagok körében a munkában töltött utolsó 5 év inflációval valorizált átlagos havi nettó jövedelme és az öregségi nyugdíj induló összege között keletkező kieső jövedelem a 2021-ben teljesített becsült átlagos tagdíjbefizetések alapján várhatóan nem lesz kompenzálható még akkor sem, ha a 13. havi nyugdíj intézménye teljes mértékben bevezetésre kerül, és hosszú távon is részét képezi az állami nyugdíjellátásnak. Az adatok azt mutatják, hogy még ebben az esetben is nagy valószínűséggel csak a vizsgált csoportok felénél lesz elégséges a pénztári befizetések szintje, és náluk is csak akkor, ha már fiatalon pénztártagságot létesítenek, viszont a tagdíjat nem fizetők magas aránya következtében jelentős részüknél nem várható megfelelő nagyságú megtakarítás képzése. Kérdéses továbbá, hogy hosszú távon finanszírozható lesz-e a 13. havi nyugdíj, amely már jelenleg is költségvetési forrásokra épül, nem a nyugdíjbiztosítási alap bevételeire.

Hipotézis 4.: A 4. sz. hipotézist elfogadom, miután a modellszámítások alátámasztották, hogy a szakmunkásképzői, szakiskolai végzettséggel rendelkező férfiak esetében az értekezésben meghatározott keretfeltételek mentén az utolsó 5 munkában töltött év átlagos nettó jövedelméhez képest a nyugdíjazáskor kieső jövedelem arányaiban várhatóan kisebb mértékű lesz, mint az azonos életkorú, legmagasabb iskolai végzettségként érettségivel rendelkező férfiaké, azzal együtt, hogy az utóbbi csoport tagjainak a nyugdíja viszont valószínűsíthetően magasabb összegű lesz.

Hipotézis 5.: Az 5. sz. hipotézist elfogadom, mivel megállapítható, hogy a hitelintézeteknél elhelyezett pénzüsszegekre vonatkozóan a hitelintézet fizetéseképtelensége esetén a hazai ügyfélvédelmi garanciaalapok eljárásai tekintetében indokolatlannak tekinthető különbségek állnak fenn. Nevezetesen a betétként való elhelyezés magánszemélyként 100 %-os kártalanítás alá esik a kártalanítási limiten belül, a befektetési szolgáltatásokra kötött szerződés alapján nyitott ügyfélszámlán való elhelyezés magánszemélyként 1 millió Ft felett már csak 90 %-os kártalanítással jár, ha pedig pénztáron vagy biztosítón keresztül közvetlenül helyezik el a betétet, egyáltalán nem jár kártalanítás, miközben lényegében ugyanarról a káreseményről van szó, és az érintett ügyfelek/pénztártagok ugyanolyan körültekintéssel jártak el.

5.2. Új tudományos eredmények

Az értekezésemben foglalt szakmai tartalom – a kutatás elméleti megalapozása (alapkutatás) és az alkalmazotti kutatás megállapításai, s következtetései – alapján javaslom új tudományos eredményeknek elfogadni az alábbiakat:

- 1) Igazoltam, hogy
  - egyrészt a fenntarthatóság és az egyensúly fogalmak terminológiai helyzete nem megfelelő, ennek mielőbbi, széles körű konszenzuson alapuló feloldása – létfontosságú témakörök lévén – elkerülhetetlen,
  - másrészt a globalizálódott környezeti-természeti problémák lokális társadalmi, gazdasági, politikai jellegűvé történő esetleges transzformálódásának kezelési folyamata nem nélkülözheti sem a nemzetközi koordinációt, sem a hazai közigazgatás aktív közreműködését a társadalmi élet/nemzetgazdaság egyetlen mértékadó szektorában sem. A megoldás társadalmilag elfogadható módon csak az azonosított (közigazgatási, jogi, gazdasági, természetvédelmi) pillérek egyidejű, szinkronizált figyelembevételével érhető el,
  - harmadrészt társadalmunk jelen fejlettségi szintjén állami szerepvállalás nélkül (az elvárt kívánatos formában) nem létezhet sem fenntarthatóság, sem egyensúly, sem gazdasági növekedés, sem versenyképes állapot, sem érdemi nemzetközi-belföldi fejlesztési/végrehajtási integráció.
- 2) Nemzetközi és belföldi szempontrendszerek elemzésével tételesen alátámasztottam, hogy a világ és szűkebb környezetünk kihívásai, kockázatai sem a jelenben, sem a jövőben nem oldhatóak meg a korábbi gondolkodási kereteken belül, ezért nélkülözhetetlenül szükség van a paradigmikus léptékű, új eszmerendszerek befogadására, és azok alkalmazási szinergiáinak időütemezett, arányosított megvalósítására.
- 3) Elsőként mutatok be egy olyan, általam definiált helyettesítési rátát, amely álláspontom szerint a szakirodalomban elterjedt helyettesítési rátáknál jobban jellemzi a nyugdíjba vonuláskor kieső nettó jövedelem nagyságát azáltal, hogy több évet ölel fel, és figyelembe veszi a pénz időértékét is.
- 4) Számításokkal bizonyítottam, hogy a jelenlegi átlagos nyugdíjpénztári tagdíjfizetési mérték várhatóan a 13. havi nyugdíj figyelembe vételével is csak az érettségivel, szakmunkásképzői, szakiskolai végzettséggel rendelkező férfiak egy részénél lesz elegendő a nyugdíjazáskor kieső jövedelem kompenzálására, míg nem számolva ezzel a juttatással még szűkebb körben tekinthető megfelelőnek a tagdíjbefizetések mértéke, hiszen az jelentősen elmarad a szükségestől. A tagdíjfizetési szint elégségesége számításához használt főbb paraméterek vizsgált módosításai nem gyakoroltak jelentős hatást a tagdíjfizetési ráták megfelelőségére az alapváltozatnak tekintett szcenárióhoz képest, kivéve a nyugdíjkorhatárt, amelynek a 65 éves korban várható hátralévő élettartam prognosztizált növekedésével összhangban álló jövőbeli emelése mindegyik vizsgált csoport tekintetében lehetővé tenné a kieső jövedelem pótlását, még a 13. havi nyugdíj figyelmen kívül hagyásával is.

- 5) Számításokkal igazoltam, hogy az érettségizett férfiaknál szignifikánsan nagyobb arányú jövedelemkiesés várható a nyugdíjazáskor, mint az azonos életkorú szakmunkásképzőt, szakiskolát végzettekénél, ugyanakkor előbbieknél érdemben magasabb összegű nyugdíj valószínűsíthető.
- 6) Bebizonyítottam, hogy az ügyfélvédelmi garanciarendszer által teljesítendő kártalanításokból indokolatlanul vannak kizárva az önkéntes pénztárak tagjainak és a megtakarítási jellegű biztosítások tekintetében a biztosítók ügyfeleinek a követelései, így a pénztár/biztosító önhibáján kívüli vagyronvesztése esetén a fogyasztók egyáltalán nem jogosultak kártalanításra, amely különösen az öngondoskodási célú megtakarításoknál járhat negatív hatásokkal rájuk nézve, valamint csökkentheti a fogyasztóknak a pénzügyi közvetítőrendszerbe és akár az államba vetett bizalmát is. Egyértelműen kimutatható, hogy ugyanazon típusú eszköz (látra szóló betét) ugyanazon hitelintézetnél, különböző jogcímek alapján történő elhelyezésekor indokolatlanul járhatnak különböző mértékű kártalanítások annak ellenére, hogy megegyezik a káresemény okozója, és a közvetlenül vagy közvetve károsult tagok/ügyfelek egyformán vétlenek.

5.3. Fejlesztési indítványok, kezdeményezések

Az értekezésben foglalt kutatások, megállapítások alapján a jövőre nézve a következő szakmai területeken látok címzett fejlesztési lehetőségeket (természetesen tisztában vagyok azzal, hogy a döntések meghozatala a szakirányú kompetenciával rendelkező illetékes testületek/szervezetek/személyek hatáskörébe tartozik):

- Célszerűnek tartom olyan – több tudományterület, s a gyakorlati élet széles spektrumát méltóan képviselő szakembereket is magában foglaló, központilag finanszírozott – kutatócsoport létrehozását (pl. projekt formájában), amely – a definícióalkotás többoldalú követelményrendszerének megfelelően – megalkotná a „fenntarthatóság” és az „egyensúly” általános tudományos-terminológiai definícióját, illetve elvárható többletként körvonalazná a legfontosabb, kiemelt ágazatok és szakterületek specialitásait, azok egymáshoz viszonyított kapcsolatrendszerét.
- Kezdeményezem egy olyan munkacsoport felállítását, amely foglalkozna a közigazgatás előtt álló két nagy kihívás intézményesített megoldásával: egyrészt a saját fenntarthatósági szerepköre szükségszerű bővítésével kapcsolatos többletteendők ellátásával, másrészt a tulajdon- és érdekvizonyok, valamint a fenntarthatósági/egyensúlyi célok közötti ellentmondás feloldásának kezelésével.
- Célszerűnek tartom egy külön kutatásban felmérni, hogy az 1. sz. melléklet 2-3. pontjaiban szereplő tételek (párhuzamosan fejlesztendő szakterületek, illetve követendő további alkalmazások) milyen módon állnak (jelen- és jövőszempontú) összefüggésben a különböző részterületi fenntarthatósági indikátorokkal, és hogyan segítik elő a célok fokozatos elérését.
- Javaslom az önkéntes pénztárakra vonatkozóan csökkenteni a munkáltatói tagdíj-hozzájárulások közterheit, visszatérve ahhoz a korábbi szabályozáshoz, amely más juttatásokhoz képest kedvezményt biztosított az öngondoskodási célú megtakarításokra.
- Javaslom kormányzati koordinációval, az MNB ezirányú javaslatai szellemében kidolgozni egy olyan, „opt-out” módon működő rendszert, amely a munkáltatók jelenleginél nagyobb szerepvállalására építve állami ösztönzőkkel segítheti elő az önkéntes nyugdíjpénztári tagság jelentős mértékű bővülését, különös tekintettel arra, hogy a pénztári lefedettség meglehetősen alacsony mértékű, és a tagság mintegy fele tagdíjat nem fizetőnek minősül. Az értekezésben bemutatott modellszámítás is alátámasztja azt, hogy ez számottevő kockázatot jelent a lakosság megfelelő szintű időskori jövedelmének biztosítása szempontjából.
- Indítványozom, hogy az MNB hozzon létre egy olyan, legalább évente aktualizált adatbázist, amely az önkéntes nyugdíjpénztárak, a magánnyugdíjpénztárak, a foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézmények, a nyugdíjbiztosítási szerződésállománnyal rendelkező biztosítók és a nyugdíj előtakarékosági számlákat vezető befektetési szolgáltatók adatszolgáltatásai alapján tartalmazná a nyugdíjcélú öngondoskodási konstrukcióval rendelkező magyar állampolgárok adóazonosító jelét, továbbá azt, hogy az illető és a munkáltatója a tárgyévben teljesített-e bármilyen befizetést, és ha igen, az elérte-e legalább az adott konstrukcióra előírt éves minimális befizetés összegét. Ezzel megállapítható lenne, hogy az egyes konstrukciók és azon belül az egyes intézményeknél vezetett számlák tekintetében fennálló átfedések kiszűrésével a magyar lakosság mekkora része rendelkezik legalább egyféle nyugdíjcélú

megtakarítási formával, és milyen a befizetési hajlandóságuk, miután erről – még az egyes konstrukciók tekintetében is – jelenleg csak becslések állnak rendelkezésre.

- Javaslom, hogy a nyugdíjcélú öngondoskodás időtávjához illeszkedően és a hosszú távú befektetési szemlélet erősítése érdekében a nyugdíjpénztáraknak a jelenlegi éves, 10 éves átlagos és 15 éves átlagos hozamráták mellett közzé kelljen tenniük a 20 éves átlagos hozamrátákat is. Ez elősegíthetné, hogy kedvezőtlen hozamú időszakokban a pénztártagok megalapozottabb döntéseket hozzanak, amikor a veszteségek láttán fontolgatják a kilépést vagy az alacsonyabb kockázatú portfólióba történő átlépést, mivel ilyen esetekben az addig csak értékelési különbözetként kimutatott veszteségek realizálása miatt viszonylag nagy a valószínűsége annak, hogy hosszabb távon kedvezőtlenebb helyzetbe kerülnek, mintha nem változtattak volna.
- Indítványozom új, a pénztárakra és a megtakarítási jellegű biztosítások tekintetében a biztosítókra kiterjedő ügyfélvédelmi garanciaalapok létrehozását közös munkaszervezettel, amelyek a pénztárak és a biztosítók más pénzügyi intézményeknél elhelyezett eszközei vonatkozásában nyújtanának kártalanítást, ha azok nem képesek kiadni számukra ezeket az eszközöket. A kártalanítási limit az OBA és a BEVA által alkalmazott limittel lenne megegyező 100 %-os kártalanítási mértékkel, az alapok állományát azok az intézmények fizetnék be díjként, amelyekhez a kártalanítás hatálya alá eső eszközöket elhelyezték.
- Bevezetni ajánlom a BEVA esetében is az OBA-val megegyezően a 100 %-os kártalanítási mértéket, eltörölve a jelenlegi, 1 millió Ft feletti követelésekre vonatkozó 10 %-os önrészt, továbbá javaslom a BEVA-nál áttérni a kérelemre indított kártalanítási eljárásról a hivatalból indítottra, és érdemben csökkenteni a kártalanítási eljárásra rendelkezésre álló időszak hosszát.
- Kezdeményezem a Nemzeti Alaptantervbe integrálni a pénzügyi-gazdasági alapismeretek önálló, kötelező tantárgy keretében való oktatását, hiszen a jelenlegi szabályozás – a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet alapján – arra nem tér ki, hogy ez kötelező jellegű-e vagy a tanulók erre irányuló igénye alapján fakultatív keretek kötött oktatóndó, illetve arra sem, hogy ez külön tantárgy keretében vagy más tantárgyakba való beépítéssel valósuljon meg: „*a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását*”. (110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet)
- Indítványozom, hogy a tanárok alapképzésébe választható tantárgyként kerüljenek beépítésre a pénzügyi-gazdasági ismeretek és azok oktatásának módszertana. Ezen túlmenően javaslom országos szintre kiterjesztett, rendszeres időközönként megvalósuló, szervezett formában felépülő, strukturált pénzügyi ismeretanyagon alapuló, és az ismeretek – hagyományos, illetve digitalizált formában történő – átadásának hatékony módjait leképező továbbképzési tematika kidolgozását, gyakorlati alkalmazását a szemináriumok és az oktatási, képzési programok kialakítása során.
- Kezdeményezem, hogy a jelenleg jellemzően az általános és középiskolai korosztályra specializálódott, pénzügyi ismeretek témakörben szervezett oktatási, képzési programok(at) (mint például a Global Money Week eseménysorozat részét képező Pénz7)
  - önkéntes jelentkezési formában terjesszék ki a felnőtt korú lakosság érdeklődő részére is (visszatérő szemináriumok, tanfolyamok). Ehhez természetesen szükség van a kifejezetten felnőttek számára összeállított oktatóanyagok kidolgozására is. Indok: a tanulók az iskola mellett elsősorban a szülőktől tájékozódnak,
  - megrendezésének jelenlegi éves gyakoriságát félévenkéntire módosítani (az ismeretátadás eredményesebbé válása, valamint a folyamatos aktualizálási szükségletek miatt).
- Javaslom a digitalizációs megoldások spektrumának kiszélesítését az oktatás-nevelés területén, mely segítheti az érintett tematika gyorsabb, hatékonyabb elsajátítását, ellenőrzését, pl. digitális tesztek alkalmazása a képzési anyagok levetítését követően.

5.4. Kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága

Az elért kutatási eredmények alapján az alábbi területeken látok lehetőséget a gyakorlatba való átültetésre:

- Az értekezés 2. fejezetének több következtetését (pl. közigazgatási kihívások) is érdemesnek tartom továbbfelhasználásra, különös tekintettel a finanszírozhatósági „átállás” lényeges körülményeire (pl.: állami költségvetés, zöld kötvények, zöld finanszírozás, zöld beruházások).
- Az általam kifejlesztett újfajta helyettesítési ráta és modellszámítások más legmagasabb iskolai végzettségű, életkorú és nemű csoportokra való kiterjesztésével – esetlegesen a módszertan továbbfejlesztésével – közelítő pontosságú becsléseket lehetne készíteni, amelyeknek az eredményeit fel lehetne használni elsődlegesen az önkéntes nyugdíjpénztáraknak, másodsorban a Magyar Nemzeti Banknak és az államnak arra, hogy közérthető módon, konkrét adatok ismertetésével felhívják a figyelmet az öngondoskodás fontosságára.
- Az intézményi nyugdíjcélú megtakarítási konstrukciókban résztvevőkre és a befizetéseikre vonatkozó, jelenleg hiányzó, legalább évente aktualizált adatbázis létrehozásával megállapítható lenne, hogy a lakosság mekkora része rendelkezik legalább egyféle nyugdíjcélú megtakarítási formával, és milyen a befizetési hajlandóságuk. Ennek segítségével megalapozottabban lehetne megtervezni és végrehajtani az öngondoskodás erősítését célzó kormányzati intézkedéseket, ide értve az általam javasolt opt-out rendszer bevezetését is az önkéntes nyugdíjpénztáraknál. Ezzel véleményem szerint érdemben növelhető lenne a nyugdíjpénztári tagok száma, továbbá a tagdíjbefizetések és ezeken keresztül az egyéni számla egyenlegek összege, amely csökkenthetné az időskori elszegényedés esélyét.
- A BEVA kártalanítási eljárási szabályainak általam javasolt közelítése az OBA szabályozásához a jelenleginél nagyobb mértékű kártalanításra adna lehetőséget, továbbá jelentősen le tudná rövidíteni a kifizetések időigényét.
- A pénztártagokra és a megtakarítási jellegű biztosításokra is kiterjedő új ügyfélvédelmi garanciarendszerek létrehozására irányuló kezdeményezésem megvalósítása révén egyrészt meg lehetne akadályozni az érintett ügyfelek vagyonszerzését a pénztáraknál, biztosítóknál elhelyezett megtakarításaik kezelését, őrzését végző pénzügyi intézmények fizetéseképtelensége esetén, másrészt növelhető lenne a pénztárak, biztosítók iránti bizalom, amely különösen az előbbieket tekintetében segíthetné elő az öngondoskodási szemlélet erősödését.
- A pénzügyi kultúra szintjének növelésére irányuló javaslataim, elsősorban a pénzügyi-gazdasági alapismeretek külön kötelező tantárgyként a Nemzeti Alaptantervbe való integrálására, a tanárok pénzügyi tárgyú képzésére, továbbképzésére, valamint a Pénz7 program eseményeinek gyakoribbá tételére és az oktatások digitalizálására, továbbá visszamérésére vonatkozóak már rövidebb távon is hozzájárulhatnak a fiatalok pénzügyi ismeretei bővüléséhez, pénzügyi tudatosságuk erősödéséhez. Ez a későbbiekben csökkenthetné annak valószínűségét, hogy felnőtként olyan pénzügyi döntéseket hozzanak, amelyek mind anyagilag, mind szociálisan komoly, akár hosszú éveken át tartó nehézségekhez vezethetnek.

Természetesen javaslom az értekezés 5.3. fejezetében kifejtett 14 fejlesztési indítvány, kezdeményezés közül az e téziszűzetben külön nem említettek megfontolását is, amelyek megvalósításának szintén lehetnek – akár közvetett módon – a gyakorlatban hasznosítható eredményei.

6. TÉMAKÖRBŐL KÉSZÜLT SAJÁT PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉK

MTMT alapján:

Dunai, Katalin; Horváth, Judit Mária; Huszár, Gábor; Körös, Orsolya; Márton, Anna; Németh, András; Potóczki, Judit; Simon, Béla; Valentiny, Ádám: *A háztartások pénzügyi adatai*. Budapest, Magyarország : Magyar Nemzeti Bank (MNB) (2023) , 108 p. ISBN: 9786155318818 [Teljes dokumentum](#) Műhelytanulmány (Könyv) | Tudományos[34503334] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *Examination of the adequacy of the voluntary pension fund contribution payments of men with high school diploma as their highest educational attainment*. DUNAKAVICS 11 : 8 pp. 43-63. , 21 p. (2023) [Teljes dokumentum](#) Szakcikk (Folyóiratcikk) | Tudományos[34048414] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *A fenntarthatósághoz vezető út dilemmái, néhány várható próbatétele*. DUNAKAVICS 11 : 9 pp. 5-22. , 18 p. (2023) [Teljes dokumentum](#) Szakcikk (Folyóiratcikk) | Tudományos[34048409] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *Az önkéntes nyugdíjpénztári szektor tagdíjfizetési trendjei, a tagság korösszetétele*. DUNAKAVICS 11 : 10 pp. 5-22. , 18 p. (2023) [Teljes dokumentum](#) Szakcikk (Folyóiratcikk) | Tudományos[34048408] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *The development of the level of financial literacy in Hungary based on OECD surveys of the past decade*. DUNAKAVICS 9 : 6 pp. 17-29. , 13 p. (2021) [Egyéb URL](#) Szakcikk (Folyóiratcikk) | Tudományos[32068962] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *A magyar pénzügyi kultúra szintjének alakulása az elmúlt évtized OECD-felmérései alapján*. In: Németh, István Péter; András, István; Rajcsányi-Molnár, Mónika (szerk.) [Fenntarthatósági terek](#) Dunaújváros, Magyarország : DUE Press, Partium (2021) 287 p. pp. 162-174. , 13 p. Szaktanulmány (Könyvrészlet) | Tudományos[32044141] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *The level of financial literacy in Hungary compared to other countries*. In: Rajcsányi-Molnár, Mónika; András, István; Németh, István Péter (szerk.) [Sustainability fields](#). Dunaújváros, Magyarország: DUE Press, Partium (2021) 176 p. pp. 77-89., 13 p. Szaktanulmány (Könyvrészlet) |Tudományos[32043482] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *Is current average level of voluntary pension fund contributions enough to compensate for the loss of income during retirement?*. In: András, István; Rajcsányi-Molnár, Mónika (szerk.) [East-West Cohesion IV. : Strategical study volumes](#) Subotica, Szerbia : Čikoš Group (2020) 264 p. pp. 172-184., 13 p. Szaktanulmány (Könyvrészlet) |Tudományos[31889884] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *A magyar pénzügyi kultúra szintjének alakulása az elmúlt évtized OECD-felmérései alapján*. In: Balázs, László (szerk.) [Társadalomtudományi Konferencia 2020: Társadalomtudományi kihívások a 21. században programfüzet és absztraktkötet](#) Dunaújváros 2020. november 9–10. Dunaújváros, Magyarország: DUE Press (2020) 55 p.p. 34. [Teljes dokumentum](#). Absztrakt / Kivonat (Könyvrészlet) |Tudományos[31887608] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *Milyen mértékben képes az önkéntes nyugdíjpénztári járadék kompenzálni a nyugdíjazáskor kieső jövedelmet?*. In: Bujdosó, Zoltán; Dinya, László; Csernák, József (szerk.) [XVII. Nemzetközi Tudományos Napok : online konferencia : Környezeti, gazdasági és társadalmi kihívások 2020 után : Tanulmányok](#) Gyöngyös, Magyarország: Károly Róbert Kft. (2020) 1,241 p. pp. 940-947., 8 p. [Teljes dokumentum](#) Szaktanulmány (Könyvrészlet) |Tudományos[31887490] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *Milyen mértékben képes az önkéntes nyugdíjpénztári járadék kompenzálni a nyugdíjazáskor kieső jövedelmet?*. In: Bujdosó, Zoltán; Dinya, László; Csernák, József (szerk.) [XVII. Nemzetközi Tudományos Napok - Abstract Book : 17th International Scientific Days - Abstract Book](#) Gyöngyös, Magyarország : EKE Líceum Kiadó (2020) 245 p. p. 195 Absztrakt /Kivonat (Könyvrészlet) | Tudományos[31887474] [Admin láttamozott]

Huszár, Gábor (szerk.) ; Kozmits, Ildikó (szerk.); Nagy, Zsuzsanna (szerk.); Potóczki, Judit (szerk.); Simon, Béla (szerk.); Valentiny, Ádám (szerk.): *Financial accounts of non-financial corporations, micro and macro statistical data*. Budapest, Magyarország: Magyar Nemzeti Bank (MNB) (2019), 95 p. ISBN: 9786155318344 [Teljes dokumentum](#) Műhelytanulmány (Könyv) | Tudományos[31886366] [Admin láttamozott]

Huszár, Gábor (szerk.) ; Kozmits, Ildikó (szerk.) ; Nagy, Zsuzsanna (szerk.); Németné, Marosi Katalin (szerk.); Potóczki, Judit (szerk.); Simon, Béla (szerk.); Valentiny, Ádám (szerk.): *A nem pénzügyi vállalatok pénzügyi számlái, mikro- és makrostatisztikai adatok*. Budapest, Magyarország: Magyar Nemzeti Bank (MNB) (2019), 100 p. ISBN: 9786155318245 [Teljes dokumentum](#). Műhelytanulmány (Könyv) [Tudományos[31886105] [Admin láttamozott]

Tóth, Ferenc; Potóczki, Judit; Szombati, Anikó: *Report on the Session of the Money and Capital Market Section and on the Panel Discussion of the Innovation Section of the Annual Congress of the Hungarian Economic Association in 2019*. Financial and Economic Review 18: 4 pp. 174-184., 11 p. (2019) [Egyéb URL](#) Szakcikk (Folyóiratcikk) | Tudományos[32069002] [Admin láttamozott]

Tóth, Ferenc; Potóczki, Judit; Szombati, Anikó: *Beszámoló a Magyar Közgazdasági Társaság 2019. évi vándorgyűlése Pénz- és tőkepiaci szekciójának üléséről és az Innováció szekció panelbeszélgetéséről. Hitelintézeti Szemle / Financial and Economic Review 18: 4 pp. 173-183., 11 p. (2019) [Egyéb URL](#) Összefoglaló cikk (Folyóiratcikk) | Tudományos[31886397] [Admin láttamozott]*

Potóczki, Judit: *A lakosság pénzügyi ismeretei bővítésének a tájékoztatás és oktatás útján megvalósítható lehetőségei, különös tekintettel az öngondoskodási hajlandóság erősítésének jelentőségére*. (2017), 1 p. [Egyéb konferenciakötet](#) | Tudományos[31889801] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *A projektoktatás alkalmazásának lehetőségei a fiatalok öngondoskodással összefüggő pénzügyi ismereteinek bővítése terén*. (2017), 1 p. [Egyéb konferenciakötet](#) | Tudományos[31889735] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *Az öngondoskodás, mint tudatos magatartásforma kialakulásának elősegítése a fiatalok körében*. In: Dajnoki, Krisztina; Berde, Csaba (szerk.) *A globalizáció és a változás hatása az emberi erőforrás menedzsment funkcióira* Debrecen, Magyarország: Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar (2017) 68 p. p. 52 [Absztrakt / Kivonat](#) (Könyvrészlet) | Tudományos[31886470] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *A projektoktatás alkalmazásának lehetőségei a fiatalok öngondoskodással összefüggő pénzügyi ismereteinek bővítése terén*. In: Bodáné, Kendrovics Rita (szerk.) *Hazai és külföldi modellek a projektoktatásban: Nemzetközi Tudományos Konferencia tanulmánykötete* Budapest, Magyarország: Óbudai Egyetem Rejtő Sándor Könyvüipari és Környezetmérnöki Kar (2017) pp. 103-116., 14 p. [Szaktanulmány](#) (Könyvrészlet) | Tudományos[31886068] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *A reálbért változás hatásai a nyugdíjazáskor kieső jövedelemre*. In: Ács, K; Bódog, F; Mechler, M; Mészáros, O; Pónusz, R. (szerk.) *VI. Interdiszciplináris Doktorandusz Konferencia 2017 Tanulmánykötet = 6th Interdisciplinary Doctoral Conference 2017 Conference Book* Pécs, Magyarország: Pécsi Tudományegyetem Doktorandusz Önkormányzat (2017) 555 p. pp. 436-446., 11 p. [Egyéb URL](#) [Szaktanulmány](#) (Könyvrészlet) | Tudományos[31885970] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *A reálbért változás hatásai a nyugdíjazáskor kieső jövedelemre*. In: Ács, Kamilla; Bódog, Ferenc; Mechler, Mátyás Illés; Mészáros, Orsolya (szerk.) *VI. Interdiszciplináris Doktorandusz Konferencia 2017 Absztraktkötet: Digitális, bővített kiadás=6th Interdisciplinary Doctoral Conference 2017 Book of Abstracts: Digital, Extended Edition* Pécs, Magyarország: Pécsi Tudományegyetem Doktorandusz Önkormányzat (2017) p. 161 [Absztrakt / Kivonat](#) (Könyvrészlet) | Tudományos[31885922] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *A magyar lakosság pénzügyi kultúrájának szintje az OECD felmérései alapján*. In: Koncz, István; Szova, Ilona (szerk.) *PEME XIV. PhD. - Konferencia* Budapest, Magyarország: Professzorok az Európai Magyarországiért Egyesület (2017) pp. 102-109., 8 p. [Szaktanulmány](#) (Könyvrészlet) | Tudományos[31885840] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *A magyar fogyasztók pénzügyi kultúrájának szintje az OECD 2015-ös felmérése alapján*. In: Keresztes, Gábor; Kohus, Zsolt; Szabó P., Katalin; Tokody, Dániel (szerk.) *Tavaszi Szél 2017 Konferencia. Nemzetközi Multidiszciplináris Konferencia: Absztraktkötet* Budapest, Magyarország: Doktoranduszok Országos Szövetsége (DOSZ) (2017) 477 p. p. 273. Absztrakt / Kivonat (Könyvrészlet) [Tudományos[31885807] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *A magyar lakosság pénzügyi kultúrájának szintje az öngondoskodás tükrében – nemzetközi és hazai kutatási eredmények*. In: Farkas, Beáta; Pelle, Anita (szerk.) *Várakozások és gazdasági interakciók* Szeged, Magyarország: JATEPress (2017) 340 p. pp. 157-170., 14 p. *Teljes dokumentum* Műhelytanulmány része (Könyvrészlet) [Tudományos[31885363] [Admin láttamozott] Nyilvános idéző összesen: 4, Független: 4, Független: 0, Nem jelölt: 0, Nyilvános idéző+említés összesen: 7, Független: 7, Független: 0, Nem jelölt: 0

Potóczki, Judit: *A helyettesítési ráták alkalmazhatóságának kérdései a nyugdíjcéli megtakarítások esetében*. In: Koncz, István; Szova, Ilona (szerk.) *PEME XIII. PhD. - Konferencia* Budapest, Magyarország: Professzorok az Európai Magyarországiért Egyesület (2016) 171 p. pp. 97-107., 11 p. Szaktanulmány (Könyvrészlet) [Tudományos[31887825] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *A magyar lakosság pénzügyi kultúrájának szintje az öngondoskodás tükrében – nemzetközi és hazai kutatási eredmények*. In: Szegedi, Tudományegyetem (szerk.) *Várakozások és gazdasági interakciók: A Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Karának és a Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Akadémiai Bizottságának tudományos konferenciája*. Szeged, Magyarország: Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar (2016) p. 9. Absztrakt / Kivonat (Egyéb konferenciaközlemény) [Tudományos[31887646] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *Az önkéntes nyugdíjpénztárakon keresztül megvalósuló öngondoskodás ösztönzése*. In: Keresztes, Gábor (szerk.) *Tavaszi Szél 2016 Konferencia = Spring Wind 2016: Konferenciakötet II*. Budapest, Magyarország: Doktoranduszok Országos Szövetsége (DOSZ) (2016) 584 p. pp. 485-495., 11 p. Szaktanulmány (Könyvrészlet) [Tudományos[31884755] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *Az önkéntes pénztárakon keresztül megvalósuló öngondoskodás ösztönzése*. In: Keresztes, Gábor (szerk.) *Tavaszi Szél 2016 Konferencia. Nemzetközi Multidiszciplináris Konferencia: Absztraktkötet*. Budapest, Magyarország: Doktoranduszok Országos Szövetsége (DOSZ) (2016) 485 p. p. 255 *Teljes dokumentum* Absztrakt / Kivonat (Könyvrészlet) [Tudományos[31884682] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *A nyugdíjcéli öngondoskodás intézményesített formái és az állami szerepvállalás – hazai körkép*. Versenyűtkör: a Gazdasági Versenyhivatal versenykultúra központjának lapja 12: 3. különszám pp. 89-101., 13 p. (2016) *Teljes dokumentum* Szakcikk (Folyóiratcikk) | Tudományos[31884555] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *Recenzió a Társadalombiztosítás pénzügyei című könyvről. Polgári Szemle*. Gazdasági és Társadalmi Folyóirat. 12: 1-3 pp. 433-437. Paper: 774, 5 p. (2016) ISSN 1786-6553 *Teljes dokumentum* Recenzió/kritika (Folyóiratcikk) [Tudományos[26258888] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit: *A pénzügyi fogyasztóvédelem lehetséges eszközei a pénzügyi kultúra és az öngondoskodás fejlesztése terén*. In: Gulyás, Éva; Maróti, Dávid; Máthé, Réka Zsuzsanna; Somogyi, Renáta; Sóreg, Krisztina; Szinay, Ildikó (szerk.) *Nemzeti Közszerzői Egyetem Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola 2014/15-ös Kutatói Fórumának tanulmánykötete*. Budapest, Magyarország: Nemzeti Közszerzői Egyetem, Közigazgatás-tudományi Kar (2015) 316 p. pp. 199-209., 11 p. Szaktanulmány (Könyvrészlet) [Tudományos[31884547] [Admin láttamozott]

Potóczki, Judit (szerk.); Zsuhár, Ágnes (szerk.): *A Felügyelet 2011. I. féléves fogyasztóvédelmi kockázati jelentése*. Budapest, Magyarország: PSZÁF (2011), 66 p. *Teljes dokumentum* Műhelytanulmány (Könyv) [Tudományos[31887676] [Admin láttamozott]

7. SZAKMAI-TUDOMÁNYOS ÉLETRAJZ

NÉV: Potóczki Judit

TANULMÁNYOK

- 2014 - 2017: Nemzeti Közszoigálati Egyetem – Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola (Budapest) - 2018: Abszolutorium
- 2004 - 2009: Nyugat-Magyarországi Egyetem – Közgazdaságtudományi Kar (Sopron) - Gazdálkodási szak (Vállalkozás gazdaságtan főszakirány, Nemzetközi kommunikáció mellékszakirány) - Okleveles közgazdász
- 2003 - 2007: Általános Vállalkozási Főiskola (Budapest) Nemzetközi kapcsolatok szak (Külkapcsolatok szakirány) - Nemzetközi kapcsolatok szakreferens
- 2002 - 2006: Budapesti Gazdasági Főiskola – Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskolai Kar (Budapest) Vendéglátó és szálloda szak - Közgazdász
- 2001 - 2003: Budapesti Gazdasági Főiskola – Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Kar – Akkreditált Iskolarendszerű Felsőfokú Szakképzés (Budapest) - Banki szakügyintéző szak (akkreditált felsőfokú OKJ bizonyítvány) - Banki szakügyintéző
- 1997 - 2001: Madách Imre Gimnázium (Budapest) - érettségi

MUNKAHELYEK

- 2013 - : Magyar Nemzeti Bank (Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ, Statisztikai igazgatóság - Pénzügyi számlák főosztály)
- 2007 - 2013: Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (Fogyasztóvédelmi igazgatóság – Fogyasztóvédelmi főosztály, Fogyasztópolitikai főosztály)
- 2007: Best Western Hotel Hungária (Danubius Szállodaüzemeltető és Szolgáltató Rt.) (szakmai gyakorlat)
- 2003 - 2007: Pozax Vámsped Szolgáltató Kft.
- 2002: PostaBank és Takarékpénztár Rt. (szakmai gyakorlat)

ELŐADÓI/OKTATÓI TEVÉKENYSÉG

- Pénz7 (Global Money Week) elnevezésű, pénzügyi kultúrát előtérbe helyező, pénzügyi ismeretek átadása céljából megvalósuló programsorozaton önkéntes előadóként/oktatóként való szerepvállalás

KÖZÉLETI TEVÉKENYSÉGEK

- 2016 - : Magyar Közgazdasági Társaság (tagság)
- 2014 - : Magyar Pénzügyi-Gazdasági Ellenőrök Közhasznú Egyesülete (tagság)

KONFERENCIÁK

- 2015 - : számos tudományos-szakmai, hazai és nemzetközi konferencián való előadói részvétel (pl.: NKE; DOSZ; GVH-MNB; PEME-nemzetközi tudományos konferenciák; Területfejlesztési Tudományos Egyesület - Társadalmi-Gazdasági Kohézió a Kárpát-medence Határmenti Térségeiben című nemzetközi konferencia; A Haza Szolgálatában Tudományos Konferencia, multidiszciplináris konferencia; SZTE-Várakozások és Gazdasági Interakciók; PTE-Interdiszciplináris Doktorandusz Nemzetközi Tudományos Konferencia; ÓE-Projektkonferencia Nemzetközi Tudományos Konferencia; DE-„A globalizáció és a változás hatása az emberi erőforrás menedzsment funkciókra” c. Tudományos Konferencia és Szakmai Fórum; EKE-International Scientific Days Conference "Environmental, economic and social challenges after 2020 Sustainability challenges and answers" c. Nemzetközi Tudományos Napok konferencia; DUE-Társadalomtudományi Konferencia (Social Sciences Conference), A Magyar Tudomány ünnepe (The feast of Hungarian Science), „Társadalomtudományi kihívások a 21. században” („Social science challenges in the 21st century”) c. nemzetközi tudományos konferencia (international scientific conference))

NYELVEK

magyar: anyanyelv
angol: általános és szaknyelvi középfokú komplex nyelvvizsga
spanyol: általános és szaknyelvi középfokú komplex nyelvvizsga

Budapest, 2023. július hó

Potóczki Judit